

EU:s strategi för att bekämpa fattigdom

Socialdepartementet

Dokumentbeteckning

COM (2026) 538

Celexnummer 52026DC0538

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén om Europeiska unionens strategi för att bekämpa fattigdom: att motverka och förebygga fattigdom från barndom till ålderdom.

Sammanfattning

Det 6 maj 2026 presenterade kommissionen meddelandet EU:s strategi för att bekämpa fattigdom; att motverka och förebygga fattigdom från barndom till ålderdom. Strategin utgör den första samlade ramen på EU-nivå för att förebygga och minska fattigdom och social utestängning. Kommissionen understryker att bekämpning av fattigdom är ett gemensamt ansvar som kräver samordnade insatser på alla nivåer. Strategins långsiktiga ambition är att utrota fattigdomen i EU till år 2050. I strategin föreslås en serie riktade åtgärder under de kommande åren inom tre tematiska områden:

1. Åtgärder för att bekämpa fattigdom i alla åldersgrupper
2. Åtgärder för att hantera horisontella utmaningar som förvärrar fattigdom
3. Stärka styrning och finansiering samt förbättra uppföljningen för att minska och förebygga fattigdom

Regeringen välkomnar strategins fokus på att motverka fattigdom och social utestängning samt att stärka individers möjligheter till egen försörjning. Särskilt positivt är betoningen av arbete som den främsta vägen ur fattigdom och på insatser som stödjer arbetsmarknadsdeltagandet och ett längre arbetsliv.

Regeringen ser även positivt på att strategin lyfter behovet av individanpassade och samordnade åtgärder samt beaktar ett jämställdhets- och

funktionshinderperspektiv respektive ungas sociala inkludering och etablering på arbetsmarknaden.

Regeringen anser samtidigt är det viktigt att medlemsstaternas olika förutsättningar beaktas, att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna inom socialpolitik, arbetsmarknad, utbildning och bostadspolitik respekteras och att den svenska arbetsmarknadsmodellen samt arbetsmarknadens parter autonomi värnas.

1. Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I kommissionens handlingsplan för Europeiska pelaren för sociala rättigheter föreslogs tre övergripande EU-mål på det sociala området vilka bekräftades av Europeiska rådet. Ett av målen handlar om att minska antalet personer som riskerar fattigdom eller social utestängning med åtminstone 15 miljoner, inklusive minst 5 miljoner barn, till 2030. Medlemsstaterna stödjer målet genom att ha antagit nationella mål för att minska fattigdom.

Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen aviserade behovet av en europeisk strategi för att motverka fattigdom och social utestängning i sina politiska riktlinjer 2024–2029. I sitt linjetal till Europaparlamentet 2025 aviserade hon målet att utrota fattigdomen i EU till 2050.

Enligt statistik som presenteras i strategin lever en av fem européer i risk för fattigdom eller social utestängning. Kommissionen anser att starka, hållbara och mer samordnade insatser behövs för att komma närmare målet för 2030.

Kommissionen presenterade sitt meddelande den 6 maj 2026.

1.2 Förslagets innehåll

Den långsiktiga ambitionen med EU:s strategi för att bekämpa fattigdom är att utrota fattigdom i EU till 2050. I strategin föreslås åtgärder som vidtas både på EU-nivå och nationell nivå. Strategin betonar bl.a. vikten av att se på fattigdom ur ett livscykelperspektiv och att arbeta för social inkludering genom bland

annat arbetsmarknadsåtgärder och tillgång till grundläggande varor och tjänster. Strategin lyfter också behovet av ett fördjupat samarbete mellan andra EU-institutioner och relevanta organisationer. Strategin är uppdelad i följande tre tematiska områden.

1.2.1 Åtgärder för att bekämpa fattigdom i alla åldersgrupper

Strategin betonar vikten av att anpassa åtgärder beroende på vart i livet individer befinner sig. Enligt strategin är det särskilt angeläget att bekämpa barnfattigdom och stärka barns välbefinnande, eftersom tidiga insatser har stor betydelse för att förebygga fattigdom och social utestängning senare i livet. Strategin framhåller även vikten av att säkerställa tillgång till tillräckliga resurser för att motverka barnfattigdom. Samtidigt som strategin presenterade därför kommissionen ett meddelande om att bryta barnfattigdomsnyckeln – stärkandet av den europeiska barngarantin (COM (2026) 541). För att stötta medlemsstaterna aviserar kommissionen i strategin att de under 2027 avser att anta en rekommendation om att förbättra effektiviteten och integreringen av barnrelaterade sociala förmåner i arbetet för att bekämpa barnfattigdom.

Det anges dessutom vara avgörande att stödja föräldrars deltagande på arbetsmarknaden och att tillhandahålla utsatta familjer ett tillräckligt inkomststöd. Vidare betonas det i strategin att samordningen mellan sociala trygghetssystem, tjänster och förmåner behöver stärkas. En högkvalitativ förskola, omsorg, samt skola lyfts som exempel på viktiga insatser som kan bidra till att motverka fattigdom och främja lika möjligheter för barn samt kunna stödja deras utträde ur fattigdom.

När det gäller unga i EU lyfter strategin att de idag står inför en betydligt högre risk för fattigdom eller social utestängning. Detta drivs till stor del av ungdomsarbetslöshet, tidiga avhopp från skolan och bristande deltagande i utbildning eller på arbetsmarknaden. En av de viktigaste utmaningarna för unga personer i sårbara situationer anges vara deras övergång mellan utbildning eller yrkesutbildning och arbete. I detta sammanhang betonas genomförandet av ungdomsgarantin, samt kopplingen mellan barngarantin och ungdomsgarantin som ett centralt verktyg, och kommissionen avser att stärka genomförandet i samarbete med medlemsstaterna.

I strategin understryks även behovet av riktade och effektiva aktiveringsåtgärder för bl.a. långtidsarbetslösa och personer utanför arbetsmarknaden. Det aviseras även ett samråd med arbetsmarknadens parter om framtida EU-åtgärder på området. Detta för att inhämta deras synpunkter på den möjliga inriktningen av EU:s åtgärder för att stödja aktivering av personer som är utestängda från arbetsmarknaden och jämställdhet mellan kvinnor och män när det gäller arbetsmarknadsmöjligheter.

Vidare beskrivs i strategin att vissa grupper, såsom personer med funktionsnedsättning, behöver särskilda insatser eftersom de möter särskilda hinder för att träda in på arbetsmarknaden. I samband med strategin presenterade kommissionen även ett meddelande om förstärkning av strategin för rättigheter för personer med funktionsnedsättning fram till 2030 (COM (2026) 539). Kommissionen avser även att under 2027 lägga fram en rekommendation som tillhandahåller evidensbaserad vägledning och bästa praxis för att förebygga och bekämpa fattigdom bland arbetstagare. Vägledningen kommer att tas fram i nära samarbete med medlemsstaterna och arbetsmarknadens parter.

I strategin uppmärksammas även att en betydande andel äldre i EU riskerar fattigdom eller social utestängning. Andelen är mycket högre bland kvinnor än män. För att stärka kunskapsunderlaget avser kommissionen, tillsammans med kommittén för socialt skydd att offentliggöra en gemensam rapport om adekvat socialt skydd i ålderdomen, som identifierar brister i pensionernas tillräcklighet och täckning av långvarig vård inom medlemsstaterna, samt en expertrapport som kartlägger och granskar nationella mekanismer för att skydda äldre personer från fattigdom.

1.2.2 Åtgärder för att hantera horisontella utmaningar som förvärrar fattigdom

Strategin tar även upp ett antal horisontella utmaningar, som kan påverka samtliga generationer. Det anges att personer som lever i fattigdom t.ex. riskerar stigmatisering eller diskriminering på grund av sin socioekonomiska bakgrund. En åtgärd som presenteras i strategin är att EU:s byrå för grundläggande rättigheter (FRA) kommer ta fram en jämförande, juridisk analys av hur socioekonomisk status behandlas som diskrimineringsgrund i medlemsstaternas regelverk.

Strategin innehåller även åtgärder för att hantera energifattigdom och skydd för sårbara konsumenter. Kommissionen kommer under 2026 att samordna insatser för att skydda medborgare samt uppdatera kommissionens rekommendation om energifattigdom från 2023. Detta genom bland annat akuta åtgärder samt skydd mot avstängning av el. Enligt strategin behöver dessa särskilda konsumenter även skyddas i den digitala världen och där kommer den aviserade akten om digital rättvisa (Digital Fairness Act) att bidra väsentligt till detta skydd.

Gällande bostadsfrågor lyfts i strategin att hemlöshet är den mest extrema formen av fattigdom och social utestängning och att cirka 1 miljon personer i EU är hemlösa. Tillgång till prisvärda, hållbara bostäder av god kvalitet lyfts som en grundläggande förutsättning för integration i samhället och etablering på arbetsmarknaden. Kommissionen lägger därför samtidigt som strategin fram ett förslag till en rådsrekommendation om att bekämpa utestängning från bostadsmarknaden.

Strategin betonar även vikten av förbättrad tillgång till tjänster samt utbildning och livslångt lärande som centrala verktyg för att förebygga och motverka fattigdom. Kommissionen avser därför att presentera initiativ inom dessa områden, inklusive ett utbildningspaket och en framtida rekommendation om mer integrerad tillgång till tjänster. Vidare aviserar en europeisk strategi för omsorgstjänster (European Care Deal) med inriktning på tillgängliga och kvalitativa insatser genom hela livscykeln, med särskilt fokus på personer i risk för fattigdom.

1.2.3 Stärka styrning och finansiering samt förbättra uppföljningen för att minska och förebygga fattigdom

Enligt strategin är samarbete mellan olika aktörer och på alla nivåer nödvändigt om målet att utrota fattigdom till 2050 ska kunna uppnås. Offentliga myndigheter, privata aktörer, arbetsmarknadens parter och civilsamhället uppmanas alla att bidra till arbetet. Medlemsstaternas uppmanas att säkerställa att det finns politiska ramverk för fattigdomsbekämpning samt att utveckla mer samordnade och effektiva strategier på nationell, regional eller lokal nivå. I strategin framhålls även att nya reformer och investeringar bör vara fattigdomssäkrade, det vill säga att de beaktar effekter på fattigdom.

För att stödja genomförandet hänvisar kommissionen till sitt framtagna vägledningsdokument och uppmanar medlemsstaterna att utse en nationell samordnare för fattigdom på hög politisk nivå. Vidare betonar strategin vikten av tillräcklig och ändamålsenlig finansiering, särskilt för insatser som stödjer övergången till vuxenlivet och arbetsmarknadsetablering.

Kommissionen uppger vidare att en koalition mot fattigdom kommer att lanseras under 2026. Koalitionen ska samla socialt ansvarstagande företag och filantropiska organisationer och ska fungera som en plattform för samarbete och ömsesidigt lärande. Koalitionen ska bl.a. uppmuntra privata företag och välgörenhetsorganisationer att bidra till att förebygga och minska fattigdom.

Kommissionen avser även att fortsätta följa utvecklingen i förhållande till EU:s mål för 2030. Bekämpning av fattigdom kräver evidensbaserad politik som bygger på tillförlitlig och jämförbar statistik. Kommissionen avser därför förbättra data genom att till år 2028 ta fram nya indikatorer för att mäta hur olika faktorer som påverkar hushållens ekonomiska situation påverkar fattigdom.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet innehåller inte några förslag till nya eller ändrade rättsakter.

1.4 Budgetära konsekvenser och konsekvensanalys

Strategin bedöms inte medföra några budgetära konsekvenser. Någon konsekvensanalys är i nuläget inte genomförd eftersom strategin inte innehåller några konkreta förslag att ta ställning till. Om meddelandet skulle leda till förslag som kan få konsekvenser för statsbudgeten återkommer regeringen till riksdagen i frågan.

2. Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att det främsta sättet att minska och motverka fattigdom på ett makroekonomiskt plan är genom ekonomisk tillväxt. Regeringen anser vidare att för den enskilda individen är arbete och egen försörjning det främsta sättet att komma ur fattigdom och social utestängning. Regeringen välkomnar

därför att stödtjänster och aktiveringsåtgärder som ska stödja den enskilda att komma ut i arbetslivet lyfts fram i strategin, och inte enbart tillgång till bidrag och förmåner. Ekonomiska incitament till arbete är av stor vikt.

Arbetet för att motverka fattigdom kan handla om att bryta negativa mönster som ibland spänner över flera generationer. Det är därför positivt att strategin lyfter vikten av individanpassade och samordnade insatser för att motverka fattigdom. Det är också positivt att strategin framhåller riktade ekonomiska incitament och stödjande åtgärder för att främja längre arbetsliv, när så är lämpligt, för att förebygga fattigdom bland äldre personer.

Det är även positivt att strategin har ett jämställdhets- och funktionshinderperspektiv, samt att den kopplas till redan pågående initiativ och strategier. Regeringen ser även positivt på att strategin innehåller politik för att främja ungas sociala inkludering och etablering på arbetsmarknaden, där regeringen anser att unga som varken arbetar eller studerar är en särskilt prioriterad grupp.

I genomförandet av strategin är det särskilt viktigt att de nationella välfärdsystemens särarter tas i beaktande och att fördelningen av befogenheter mellan EU och medlemsstaterna avseende bland annat sociala frågor, arbetsmarknad, utbildning och bostadspolitik respekteras. Medlemsstaternas möjligheter att utforma integrerade och långsiktiga åtgärder som fungerar i den nationella kontexten ska inte begränsas. Den svenska arbetsmarknadsmodellen, arbetsmarknadens parter autonomi, inklusive arbetsmarknadens parter ansvar för lönebildningen ska värnas. Det är vidare viktigt att respektera det nationella arbetstagarbegreppet.

Regeringen är negativ till att strategin inte i högre utsträckning betonar betydelsen av marknadsliberala reformer som stärker ekonomins funktionssätt och verkar tillväxtfrämjande, samt väl fungerande arbetsmarknader för att förbättra materiella levnadsförhållanden. I genomförandet av strategin är det av stor vikt att sådana åtgärder är en integrerad del av det övergripande arbetet för att minska fattigdom.

Regeringen ställer sig starkt tveksam till lämpligheten av att stödja aktivering av personer utanför arbetsmarknaden och för att öka jämställdheten mellan kvinnor och män avseende möjligheter på arbetsmarknaden genom en EU-

rättsakt, i ljuset av befogenhetsfördelningen och i förhållande till subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Regeringen återkommer till riksdagen avseende enskilda initiativ när de har presenterats och analyserats.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Den 3 december 2025 antog utskottet för sysselsättning och sociala frågor (EMPL) i Europaparlamentet en rapport med rekommendationer för att vägleda EU:s arbete mot fattigdom och social utestängning, inför presentationen av EU:s strategi för bekämpning av fattigdom. I rapporten efterlyser utskottet en starkare samordning på EU-nivå för att bekämpa fattigdom och social utestängning, särskilt genom den europeiska planeringsterminen och den sociala resultattavlan. Den multidimensionella aspekten av fattigdom framhävs också, särskilt bland barn, personer med funktionsnedsättning, äldre samt personer som innehar otrygga anställningar. Vidare uppmanar utskottet i rapporten till tillräcklig finansiering, bland annat genom den fleråriga budgetramen (MFF) 2028–2034, för att stödja genomförandet av strategin och bidra till det långsiktiga målet att senast 2035 utrota fattigdomen.

Parlamentet antog i februari 2026 en resolution där man uppmanade kommissionen att lägga fram en strategi mot fattigdom. I resolutionen efterfrågar parlamentet en ambitiös, omfattande och rättighetsbaserad strategi som bör innehålla tydliga mål, uppföljning och finansiering. Parlamentet framhöll att strategin skulle anta ett helhetsperspektiv som adresserar fattigdomens bakomliggande orsaker samt innehålla riktade insatser för särskilt utsatta grupper.

2.4 Remissinstansernas och andra intressenters ståndpunkter

Meddelandet har inte sänts på remiss och övriga intressenters ståndpunkter är inte kända.

3. Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Ej applicerbart då det rör sig om ett meddelande.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

Ej applicerbart då det rör sig om ett meddelande.

4. Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionen presenterade strategin i rådsarbetsgruppen för sociala frågor (SQWP) den 27 maj 2026. Regeringen återkommer till riksdagen avseende information om behandling av aviserade enskilda initiativ när sådan information finns tillgänglig.

4.2 Fackuttryck och termer

Europeiska barngarantin är en rådsrekommendation som beslutades 2021 och syftar till att stödja medlemsstaternas ansträngningar att garantera tillgång till vissa grundläggande samhällstjänster av hög kvalitet och i vissa delar kostnadsfritt för behövande barn.

Ungdomsgarantin inrättades år 2013 och förstärktes år 2020 och syftar till att säkerställa att alla unga under 30 års ålder inom en period av fyra månader efter att de blivit arbetslösa eller avslutat sin formella utbildning får ett högkvalitativt erbjudande om sysselsättning, vidareutbildning, lärlingsutbildning eller praktik.